

Adviescommissie Meldpuntregeling Apostolisch Genootschap
Betreft: Breed advies

De adviescommissie meldpuntregeling ApGen heeft inmiddels twee jaar gefunctioneerd. Aanleiding tot het inrichten van een meldpunt was het verschijnen van het boek "Apostelkind" geschreven door Renske Doorenspleet. Het boek, waarin zij haar jeugd binnen het ApGen beschrijft, heeft bij vele (ex-)leden emoties opgeroepen. Vrijwel alle melders herkenden zich in haar verhaal en ontdekten dat de beschadigingen, die zij hadden opgelopen in het verleden, waren voortgekomen uit hun opvoeding binnen het ApGen.

Er zijn 207 meldingen bij het digitale aanvraagloket binnengekomen. De adviescommissie heeft 22 bijeenkomsten gehouden in het Coachhuis, Oorsprongpark 7 te Utrecht, alwaar 66 melders zijn gehoord en 94 schriftelijke meldingen werden behandeld. De 160 adviezen, die hieruit zijn voortgekomen, waarbij de Meldpuntregeling werd toegepast, zijn zo goed als altijd grotendeels door het ApGen overgenomen. In totaal hebben 47 meldingen niet tot een advies geleid. De belangrijkste drijfveer van deze 47 melders was om hun verhaal te doen, gehoord te worden (en daarmee erkenning) en mee te tellen voor aantallen oud-leden die schade hebben ondervonden door hun opvoeding binnen ApGen.

Daarnaast zijn er diverse bijeenkomsten voor lotgenoten georganiseerd door Ted Bokhorst. Dat was niet onder verantwoordelijkheid van de commissie, maar de commissie heeft diverse melders wel kunnen verwijzen naar die bijeenkomsten. Dat heeft de commissie ook bij herhaling gedaan, met name ook omdat verschillende melders lieten weten daar veel baat bij te hebben (gehad).

In de gesprekken en de schriftelijke meldingen is door de melders een aantal onderwerpen nadrukkelijk benoemd:

Een aantal melders heeft behoefte aan erkenning dat vooral Slok sr. en Slok jr. schadelijk en fout hebben gehandeld en dat het bestuur hier afstand van neemt.

Uit de gesprekken en de brieven kwam met name naar voren dat melders door de ApGen-opvoeding geen eigen identiteit hebben kunnen ontwikkelen. Er is sprake van gebrek aan zelfvertrouwen, pleasegedrag, angsten, niet boos kunnen worden, geen nee durven zeggen en het extreem vermijden van conflicten. Veel melders hadden en hebben nog steeds het gevoel het nooit goed te kunnen doen en velen wilden in hun jeugd graag 'een lichtje voor oom Apostel' zijn, hiermee ook refererend aan een kinderliedje dat veelvuldig werd gezongen binnen het ApGen. Door meerdere melders werd er melding gemaakt van ernstige, psychiatrische problematiek waarvoor ze behandeling volgden en nog volgen in met name de GGZ. Men leefde - aldus de melders - in een parallelle wereld, met de foto van de Apostel altijd nadrukkelijk aanwezig thuis in de huiskamer. Voor de meeste melders werd hun ApGen-opvoeding niet gedeeld met de buitenwereld en werd bij vragen over deze foto richting vrienden aangegeven dat 'dit een foto van een opa of een oom was'. Het viel de commissie op dat hoe fanatieker en afhankelijker van de apostel en hoe strakker het 'regime' van ouders was, des te groter de beschadigingen van de kinderen waren.

De door de melders beschreven ervaringen binnen het ApGen en de beschreven (bij herhaling ernstige) gevolgen daarvan voor hun persoonlijk leven waren vaak gedetailleerd,

zo goed als altijd consistent en in de kern eenstemmig. Dat maakte dat de commissie (op enige uitzonderingen na) met betrekking tot een groot aantal melders causaliteit tussen de opvoeding in het ApGen en die gevolgen voldoende aannemelijk achtte. Er is in een aantal gevallen ook sprake geweest van multicausaliteit, waarbij een deel van de gevolgen werd veroorzaakt door de opvoeding binnen het ApGen, maar er ook andere factoren meespeelden.

Excuses aan Renske Doorenspleet worden dringend gewenst:

De meeste melders hebben het boek van Renske Doorenspleet gelezen en zijn haar dankbaar dat zij het - voor hen zo herkenbare - ApGen-leven, op papier heeft gezet. Door haar verhaal vielen vele stukjes op zijn plek en het gaf een bevestiging van de invloed van de Apostolische opvoeding. De commissie stelt voor haar, als afronding van dit traject, (publiekelijk, dus ook elders dan uitsluitend op de website) te bedanken voor het schrijven van dit boek.

Zielsverzorging door ondeskundigen, onprofessionele hulpverlening moet worden ontmoedigd:

De adviescommissie heeft tragische verhalen gehoord, waarbij het aan adequate hulp heeft ontbroken. Dit nog los van het antwoord op de vraag of dan ook in alle situaties de oorzaak voor een hulpvraag binnen of buiten het ApGen was gelegen. Wanneer in deze gevallen wel en eerder professionele hulp was ingezet (waaronder behandeling vanuit de GGZ) dan zou de schade niet zo groot zijn geweest. Hulp vragen buiten het ApGen werd - aldus de melders - en is ook voldoende aannemelijk gemaakt - echter ernstig ontraden, omdat alles altijd binnen het ApGen en door leden van het ApGen moest worden opgelost.

Het afwijzen van professionele hulp bij seksueel gerelateerde onderwerpen met het advies dit intern op te lossen wordt als pijnpunt genoemd.

De adviescommissie heeft - ondanks een aantal beweringen in die richting - geen aanleiding om vast te stellen dat er sprake is geweest van structureel seksueel misbruik binnen het ApGen. Wel is gebleken dat het heeft ontbroken aan doorverwijzen naar professionele hulp bij leden van het ApGen als die slachtoffer werden van misbruik. Dit los van de vraag of daarbij een relatie zou kunnen worden gelegd met de cultuur binnen het ApGen. Het verhullen of toedekken van voorkomend seksueel misbruik heeft geleid tot ernstig (secundair) trauma bij de slachtoffers.

Door verschillende melders is gezegd dat door de opgelegde liefdesaanbieding de levensstandaard werd uitgehold met verwaarlozing tot gevolg. Verschillende melders hebben aangegeven dat, door het inleveren van 10% of meer van het loon en de extra collectes, er aan het eind van de maand geen geld meer over was voor voeding, kleding etc. Deze armoede bracht angst en onzekerheid met zich mee. Zo gaven meerdere melders aan in hun jeugd veel gepest te zijn vanwege het gebrek aan deugdelijke kleding. Pesten kwam anderzijds ook vaak voor als gevolg van de strenge kledingvoorschriften en andere gedragsregels.

Onteigening door het ApGen:

Verschillende melders hebben verzocht hun eigening ongedaan te maken. Zij willen hun autonomie terugkrijgen. Het voelde alsof hun leven was gestolen en waren daarover oprecht verdrietig, boos en angstig.

Tientallen (ex-)leden hebben, zowel schriftelijk als mondeling, bij de commissie gemeld af te zien van een financiële vergoeding, maar hebben er echter wel bij de commissie op aangedrongen het ApGen te adviseren om op diverse terreinen een breder onderzoek uit te laten voeren. Ook melders, die wel een financiële tegemoetkoming wensten, hebben op deze onderzoeken aangedrongen.

De volgende onderzoeken werden voorgesteld:

- Onafhankelijk onderzoek naar het sektarisch karakter van het ApGen, met name onder Slok sr. en Slok jr. en een publieke verklaring hiervan in de media. De term sektarisch wordt door verschillende melders gebezigd
- Onafhankelijk onderzoek naar de richtlijnen jeugdverzorging in de jaren '70, '80 en '90
- Onafhankelijk onderzoek naar de gevolgen van het opgroeien binnen het ApGen, met name onder Slok sr. en Slok jr.

De adviescommissie onderschrijft bovengenoemde wensen en adviseert u dan ook, voor zover mogelijk, hieraan tegemoet te komen. Van groot belang is dat feiten op tafel komen. Belangrijk is daarbij dat het bestuur erkent, dat (ex-)leden, door de besloten cultuur die destijds heerste onder Apostel Slok sr. en Slok jr., zijn beschadigd. Openheid, verantwoording en erkenning zijn van evident belang. Met name expliciete erkenning van de schadelijke gevolgen van de opvoeding binnen het ApGen helpt bij een stuk verwerking van het trauma dat in het verleden is ontstaan.

De commissie heeft aan niemand toegezegd dat zij worden geïnformeerd over dit brede advies. Wij vinden dat een afweging voor en een verantwoordelijkheid van het bestuur van het ApGen. De commissie adviseert u wel met klem de resultaten van dit advies breed te delen, door deze bijvoorbeeld te publiceren op uw website, zodat de (ex-)leden hiervan kennis kunnen nemen.

Tot slot gaan wij nog in op de vragen die zijn gesteld door het ApGen op 13 september 2022.

De adviescommissie is van mening dat u een adequate stap heeft gezet met het meldpunt en de inrichting daarvan. Na een aanvankelijk wantrouwen bij melders, is in de loop der tijd vertrouwen ontstaan in de adviescommissie, mede door haar volstrekte onafhankelijkheid, de erkenning die melders van de commissie kregen en het feit dat de adviezen zo goed als altijd volledig zijn opgevolgd. Het was een goede zaak om de termijn van melden met drie maanden te verlengen. Overigens heeft de commissie zich er in de gevallen waarin adviezen soms op een zeer invoelbaar verzoek van melders zeer kort en zakelijk waren extra van vergewist dat de (nog te maken) kosten die voor vergoeding in aanmerking kwamen ook echt voldoende aannemelijk zijn gemaakt. Dat het bestuur ook in die gevallen zonder nadere vragen over is gegaan tot het overnemen van die adviezen is van serieus belang geweest voor het vertrouwen dat melders in de commissie hadden of (mede daardoor) hebben gekregen.

Het antwoord op uw bestuursverklaring van oktober 2021, waarin u spijt betuigt dat signalen niet tijdig en onvoldoende zijn opgemerkt, is hierboven beantwoord. De commissie acht excuses niet voldoende. Zoals gezegd zijn openheid, verantwoording en met name expliciete erkenning van de schadelijke gevolgen van opvoeding binnen het ApGen van groot belang.

De commissie ziet het als een goede zaak dat het ApGen na de eeuwwisseling stappen heeft gezet in het kader van de veiligheid van de leden. Vooralsnog zien wij geen zaken die de huidige organisatie kan verbeteren en kunnen wij op basis van het gehoorde geen andere aanbevelingen doen.

Zoals hierboven vermeld, vindt de Commissie het de verantwoordelijkheid van het ApGen om dit brede advies al dan niet te delen. Waarbij wij dus adviseren om dat wel te doen. Wanneer de afdeling communicatie nog een persbericht gaat uitbrengen over de werkzaamheden van de commissie en de bevindingen, zou de commissie de tekst hiervan graag van tevoren inzien en de gelegenheid worden geboden om relevante input te geven, zeker daar waar de taak en bevindingen van de commissie worden aangehaald.